

**URZĄD
OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA WE WROCŁAWIU**

50-4 13 Wrocław, ul. Walońska 3-5
Tel/Fax (O-71) 34-05-922, Tel. Centrala (O-71) 34-05-920
E-mail: wroclaw@uokik.gov.pl

RWR500-S-3/2000/AW

Wrocław, dnia 13 września 2000 roku

DECYZJA DŁ - WR 20/2000

Na podstawie:

art. 104 k.p.a. w związku z art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (j.t. Dz. U. z 1999r., Nr 52, poz. 547), po rozpatrzeniu sprawy wszczętej na wniosek Spółdzielni Mieszkaniowej „PODZAMCZE” (Al. Podwale 1, 58-314 Wałbrzych), przeciwko Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej S.A. (ul. Ogrodowa 19, 58-306 Wałbrzych) **nakazuje się zaniechanie stosowania praktyki monopolistycznej polegającej na narzucaniu uciążliwych warunków umowy o dostarczenie energii ciepłej poprzez odmowę uwzględnienia żądań Odbiorcy w zakresie zmiany wielkości zamówionej mocy ciepłej, określonej w załączniku m 1 do aneksu 1/99 do umowy z dnia 22 marca 1996 r., Nr rej. MZEC 3/96.**

UZASADNIENIE

I. Do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura we Wrocławiu wpłynął wniosek Spółdzielni Mieszkaniowej „Podzamcze” w Wałbrzychu, zwanej dalej „Spółdzielni~” (SM), o wszczęcie postępowania administracyjnego celem ustalenia, czy doszło do stosowania praktyk monopolistycznych przez Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A. w Wałbrzychu, zwane dalej „PEC”, polegających na odmowie uwzględnienia żądań odbiorcy w zakresie zmian w ilości dostarczanej energii ciepłej (*dowód. karta 1-4*).

1. W uzasadnieniu do powołanego wyżej pisma, Wnioskodawca przedstawił swoje działania zmierzające do zmiany wielkości mocy zamówionej energii ciepłej oraz stanowisko PEC-u w tej sprawie. Strony prowadziły negocjacje, ostatecznie jednak stanowiska co do wielkości mocy zamówionej pozostały rozbieżne i nie uwzględniono żądań Odbiorcy. Wobec czego nie doszło ani do zmian w dotychczasowej umowie ani do zawarcia nowej (*dowód: karta 2-4*).

2. W związku z powyższym Urząd, pismem z dnia 28 marca 2000 r., wszczął postępowanie administracyjne przeciwko Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej S.A., w sprawie naruszenia przez ten podmiot art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy antymonopolowej w poprzez:

odmowę uwzględnienia żądań Odbiorcy w zakresie zmiany wielkości zamówionej mocy ciepłej,

określonej w załączniku nr 1 do aneksu 1/99 do umowy z dnia 22 marca 1996 r., Nr rej. MZEC 3/96 (*dowód: karta 38-39*).

3. W odpowiedzi na stawiane zarzuty PEC wniósł o nieuwzględnienie wniosku. Zdaniem Uczestnika postępowania złożony wniosek, jego uzasadnienie, podany stan prawny i faktyczny, mija się z prawdą i w żadnym momencie nie wykazuje praktyk monopolistycznych. Uczestnik stwierdził, że ma prawo realizować zawartą umowę zgodnie z jej treścią, a każda ze stron, o ile uważa, że umowa jej nie odpowiada, może ją wypowiedzieć, co też się stało ze strony Wnioskodawcy.

W ocenie PEC-u spór pomiędzy stronami sprowadza się do tego, że Wnioskodawca nie chce płacić części ceny za sprzedaną energię ciepłą którą to cenę płacił i powinien płacić do czasu obowiązywania umowy, a w szczególności do czasu upływu okresu wypowiedzenia. Zatem - zdaniem Uczestnika - spór między stronami ma charakter cywilnoprawny. Uczestnik uważa, że skoro strony zawierają jakąkolwiek umowę i określają okres jej wypowiedzenia, to umowę taką można wypowiedzieć. Nie było żadnych przeszkód, aby Wnioskodawca, chcąc mieć inną moc zamówioną od 1 czerwca 1999 r., odpowiednio wcześniej wypowiedział umowę w zakresie mocy zamówionej. W opinii PEC-u, inne działania, a w szczególności natychmiastowe zrywanie umowy nie mieści się w obowiązujących przepisach prawnych i nie powinno podlegać ochronie (*dowód:*

karta 70-72).

4. Z kolei Wnioskodawca, w piśmie uzupełniającym do wniosku, sprecyzował swoje żądania przedstawione we wniosku o wszczęcie postępowania. Nie zgodził się z twierdzeniami PEC, jakoby spór między stronami miał charakter cywilnoprawny i polegał na tym, że Spółdzielnia nie chce płacić części ceny za sprzedaną energię ciepłą (*dowód: karta 128-131*).

II. Przeprowadzone przez organ antymonopolowy postępowanie dowodowe pozwoliło na ustalenie następującego stanu faktycznego:

1. Wnioskodawca jest Spółdzielnią wpisaną Rejestru Spółdzielni, prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Wałbrzychu Wydział VI Gospodarczy Sekcja Rejestrowa pod numerem ARS Nr 60. Przedmiotem działalności Spółdzielni jest zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych członków i ich rodzin oraz gospodarczych, kulturalnych potrzeb, wynikających z zamieszkiwania w spółdzielczym budynku lub osiedlu (*dowód: karta 42 - 43*).

2. Uczestnik jest Spółką Akcyjną wpisaną do Rejestru Handlowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Wałbrzychu Wydział VI Gospodarczy Sekcja Rejestrowa. Przedmiotem działalności Spółki jest m.in.:

- produkcja, przesyłanie i sprzedaż energii cieplnej;
- eksploatacja urządzeń energetycznych i obiektów (...);
- programowanie i koordynacja ciepłownictwa;
 - wykonywanie prac, robót budowlano-montażowych i instalacyjnych (...) w zakresie ciepłownictwa;
 - wykonywanie prac projektowych, badawczych, świadczenie usług konsultingowych (...) w zakresie ciepłownictwa;
- inne.

Dowód: karta 74-75.

3. PEC w Wałbrzychu działa w oparciu o udzielone przez Prezesa Urzędu Regulacji

Energetyki koncesje, w zakresie:

- wytwarzania ciepła - decyzja z 12 listopada 1998 r. - WCC/494/193/U/OT-6/98/AŁ (*dowód: karta 76-85*);
- przesyłania i dystrybucji ciepła - decyzja z 12 listopada 1998 r. -PCC/520/ 193 /U/OT-6/98/AŁ (*dowód: karta 86-96*).

PEC posiada również Taryfę dla ciepła, zatwierdzoną decyzją Prezesa URE z dnia 18 maja 1999r., sygn. OWR-820/193-A/26/99/AŁ (*dowód: karta 97-107*).

4. Odbiorcami dostarczanej przez PEC energii cieplnej są podmioty korzystające z tej energii na terenie Wałbrzycha. Są to:

- Spółdzielnie Mieszkaniowe: „Podzamcze”, „Górnik”, „Poniatów”, „Skarbek”, „Budowlani”;
- Miejski Zarząd budynków Komunalnych w Wałbrzychu;
- Wspólnoty Mieszkaniowe;
- lokale użytkowe, odbiorcy przemysłowi i indywidualni.

Dowód: karta 67.

5. Strony postępowania dnia 22 marca 1996 r. zawarły umowę Nr rej. MZEC 3/96, o dostarczanie energii cieplnej. Umowa była realizowana przez strony do marca 1999r. Paragraf 2 pkt 2.1 umowy stanowi, iż „Odbiorca na każdy obiekt olicznikowany określa moc w załączniku do umowy”. W załączniku Nr 2 do umowy określono wielkość mocy zamówionej na lata: 1996 - w wys. 64,390 MW oraz 1997-2005 - w wys. 57,237 MW (*dowód: karta 6-12, 68, 128 oraz załącznik nr 1 do akt adm.*).

6. Pismem z dnia 31 marca 1999 r. Spółdzielnia przesłała PEC-owi aneks nr 1/99 do umowy MZEC 3/96 wraz z załącznikiem nr 1, określającym nowe wartości mocy zamówionej, mające obowiązywać od dnia 1 czerwca 1999 r. Według aneksu moc zamówiona miała być obniżona o 13,527 MW, tj. do wielkości 43,710 MW (*dowód: karta 16-17,68*). W odpowiedzi na propozycje SM, PEC przesłał do wypełnienia stosowane przez siebie formularze załącznika do umowy wyjaśniając, że taka ich forma jest uzasadniona przepisami prawa energetycznego” (*dowód: karta 18*).

7. W piśmie z dnia 5 maja 1999 r. Spółdzielnia odesłała - wypełnione zgodnie z żądaniem PEC-u - formularze załącznika do umowy, określające wysokości mocy zamówionej na poszczególne nieruchomości w latach 1999-2000; zastrzegła sobie jednocześnie prawo korygowania i ustalania mocy zamówionej w zależności od aktualnego zapotrzebowania (*dowód: karta 19*).

8. W odpowiedzi na przesłane przez Spółdzielnię formularze, PEC wniósł o ich uzupełnienie, powołując się na przepisy o normalizacji oraz obowiązek stosowania Polskich Norm. Spółdzielnia natomiast poinformowała, iż nie złamała żadnego z ww. przepisów prawnych, a także, że przesłała już formularze obliczeniowe zapotrzebowania na ciepło. Wyjaśniła również, iż zmniejszenie mocy zamówionej wynika z analiz i rzeczywistego zapotrzebowania na ciepło przez poszczególne budynki i uczyniono to w zgodzie z obowiązującymi przepisami; następnie ponownie wniosła o zmianę wysokości mocy zamówionej (*dowód: karta 20, 21*).

9. PEC podtrzymał jednak swoje stanowisko odnośnie konieczności uzupełnienia formularzy, określających obliczeniowe zapotrzebowanie mocy. Także Spółdzielnia nie zmieniała zdania odnośnie sposobu obniżenia wielkości mocy zamówionej (*dowód: karta 22, 23*).

10. Pismem z dnia 14 września 1999 r. Spółdzielnia poinformowała PEC, że z uwagi na brak jego zgody na wprowadzenie zweryfikowanych wielkości mocy w terminie zaproponowanym przez SM, pismo z dnia 31 marca 1999 r. należy traktować jako wypowiedzenie umowy MZEC 3/96 w trybie jej ~ 7 pkt 2 (tj. z zachowaniem 6 miesięcznego okresu wypowiedzenia), a podane wielkości mocy zamówionej będą obowiązywały od 1 października 1999 r. (*dowód: karta 24*).

11. Tymczasem PEC stwierdził, iż dopiero pismo z 14 września 1999 r. może być traktowane jako wypowiedzenie umowy ze skutkami na dzień 1 kwietnia 2000 r. Natomiast pismo z 31 marca 1999 r., na które powołuje się Spółdzielnia nie zawierało w sobie znamion wypowiedzenia, gdyż było propozycją zawarcia aneksu i tym samym nie może wywoływać skutków prawnych przewidzianych w umowie (*dowód: karta 25*).

12. Spółdzielnia nie zgodziła się interpretacją PEC-u twierdząc, że przy piśmie z 31 marca 1999 r. wypowiedziała umowę o dostawę ciepła jedynie w zakresie zweryfikowanej mocy zamówionej, przesyłając odpowiednio aneks ze zmianą wielkości mocy zamówionej. Stąd też, zdaniem SM, najpóźniej od 1 października 1999 r. powinny obowiązywać nowe wielkości mocy zamówionej (*dowód: karta 26*).

13. Pismem z dnia 16 listopada 1999 r., PEC - powołując się na wcześniejsze ustalenia między stronami - przesłał do Spółdzielni projekt „Porozumienia”. W projekcie zawarte były postanowienia dotyczące m.in. obniżenia mocy zamówionej, modernizacji węzłów, termomodernizacji obiektów oraz podpisania nowej umowy do dnia 30 listopada 1999 r. Odnosząc się do projektu „Porozumienia” Spółdzielnia przedstawiła swoje stanowisko w przedmiotowej sprawie; wyraziła również zainteresowanie w jak najszybszym zawarciu umowy o dostarczanie ciepła (*dowód: karta 29-33*).

14. Mimo prowadzonych negocjacji, strony nie zawarły porozumienia oraz nie została podpisana nowa umowa o dostarczanie ciepła. W toku postępowania administracyjnego, Wnioskodawca poinformował Urząd, iż umowa sprzedaży ciepła między stronami została zawarta w trybie administracyjnym, tj. poprzez decyzję Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, orzekającą zawarcie umowy (*dowód: karta 133-151*).

15. Prowadząc postępowanie dowodowe, Urząd zwrócił się do Wnioskodawcy z pytaniem, jaka jest różnica pomiędzy opłatą płaconą wg faktury wystawionej przez PEC, a mocą skorygowaną (zmniejszoną przez SM). W odpowiedzi Spółdzielnia przedstawiła wyliczenie, z którego wynika, że różnica opłat za sporny okres, tj. od października 1999 r. do marca 2000r. wynosi 354.940, 74 zł. (*dowód: karta 152, 155*).

Inne zgromadzone w toku postępowania dowodowego dokumenty nie mają wpływu na rozpatrzenie przedmiotowej sprawy.

III. Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy organ antymonopolowy zważył, co następuje:

Art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy antymonopolowej określa, iż praktyką monopolistyczną jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku poprzez narzucanie uciążliwych warunków umów, przynoszących podmiotowi gospodarczemu narzucającemu te warunki nieuzasadnione korzyści. Mając na względzie naruszenie tegoż przepisu ustawy antymonopolowej, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów dokonał analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w zakresie zarzutu postawionego Uczestnikowi postępowania, polegającemu na narzucaniu uciążliwych warunków umowy o dostarczenie energii cieplnej poprzez odmowę uwzględnienia żądań Odbiorcy w zakresie zmiany wielkości zamówionej mocy cieplnej.

Do stwierdzenia praktyki monopolistycznej z art. 5 ust. 1 pkt 6 zachowanie przedsiębiorcy musi spełniać łącznie następujące przesłanki:

- 1) posiadanie pozycji dominującej,
- 2) narzucanie warunków umów przez podmiot dominujący kontrahentowi,
- 3) uciążliwy charakter tych warunków umów,
- 4) osiągnięcie nieuzasadnionych korzyści przez przedsiębiorcę.

Ad 1. Artykuł 2 pkt 7 ustawy antymonopolowej określa pozycję dominującą jako „*pozycję przedsiębiorcy polegającą na tym, że przedsiębiorca ten nie spotyka się z istotną konkurencją na rynku krajowym lub lokalnym, domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku przekracza*

40% „.

Dla ustalenia pozycji rynkowej PEC-u konieczne jest ustalenie rynku relewantnego (produktowego i geograficznego). Rynkiem produktowym jest energia cieplna rozprowadzana siecią ciepłowniczą. Rynek geograficzny ma charakter lokalny i jest nim obszar miasta Wałbrzycha, na który dostarczana jest energia cieplna produkowana przez PEC. Na obszarze, na którym znajdują się

) budynki mieszkalne Spółdzielni, Uczestnik posiada wyłączne sieci przesyłu i dystrybucji energii cieplnej. W związku z tym nie ulega wątpliwości, że na tak określonym rynku geograficznym, PEC spełnia wszystkie przesłanki zawarte w art. 2 pkt 6 ustawy antymonopolowej, odnoszące się do pozycji monopolistycznej. Zgodnie z tym przepisem, przez pozycję monopolistyczną rozumie się „*pozycję przedsiębiorcy, polegającą na tym, że przedsiębiorca ten nie spotyka się z konkurencją na rynku lokalnym i krajowym* „. **Ponieważ pozycja monopolistyczna jest jednocześnie kwalifikowaną formą pozycji dominującej, stąd spełniona jest pierwsza z przesłanek art. 5 ust. 1 ustawy antymonopolowej.**

Ad 2. „Na rzucanie uciążliwych warunków umowy musi mieć charakter przymusowy, wymuszony przez podmiot dominujący posiadaną siłą rynkową. W praktyce rodzą się wątpliwości, czy dany uciążliwy warunek umowy jest narzucony kontrahentowi, czy też został dobrowolnie wynegocjowany w ramach zasady swobody umów, w granicach określonych w art.353” k.c. Orzecznictwo kieruje się w tym względzie zasadą racjonalnego postępowania kontrahenta podmiotu dominującego” (wyrok Sądu Antymonopolowego z 25 października 1995r. XVII Amr 32/95, niepublikowany). Tak więc zgodnie z

doświadczeniem życiowym podmioty zawierające umowę działają racjonalnie. Jeżeli przy takim założeniu podmiot dominujący nie byłby w stanie wynegocjować określonych postanowień umownych, a umowa zawarta została w warunkach dominacji rynkowej, umowę należy uznać jako ograniczającą samodzielność kontrahenta.

Z uwagi na pozycję jaką zajmuje Uczestnik postępowania, należy przyjąć za udowodnione, że Wnioskodawca jest silnie od niego uzależniony i funkcjonuje w stosunkach umownych na nierównoprawnej pozycji. Jest to dobrze widoczne w niniejszej sprawie, gdy analizuje się przebieg stosunków pomiędzy stronami. Spór między nimi powstał wtedy, gdy Wnioskodawca przesłał PEC-owi do podpisu aneks do umowy łączącej strony, w którym zawarte były nowe, mniejsze wartości mocy zamówionej, zgodne z aktualnym zapotrzebowaniem Spółdzielni na energię ciepłą. Uczestnik postępowania nie odmówił wprost zmiany mocy zamówionej, jednakże zażądał wypełnienia przez Spółdzielnię stosownych formularzy. Wnioskodawca - mimo, że w świetle przepisów prawa energetycznego nie miał takiego obowiązku - pozytywnie odniósł się do żądań PEC-u i wypełnił wymagane dokumenty. Dokonawszy tego uznał, że tym samym doszło do zmiany mocy zamówionej. Jednakże PEC ponownie wniósł o uzupełnienie formularzy zapotrzebowania na ciepło. Odmowa ze strony Spółdzielni nie wpłynęła na zmianę stanowiska PEC-u, wprost przeciwnie: podtrzymał on swoje żądanie odnośnie uzupełniania kwestionariuszy zapotrzebowania na moc. Tymczasem - zgodnie z obowiązującym w chwili przedłożenia aneksu rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 6 października 1998 r. w *sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie ciepłem, w tym rozliczeń z indywidualnymi odbiorcami w lokalach* (Dz.U. Nr 132, poz. 867 ze zm.), przedsiębiorstwo energetyczne ma prawo ustalenia w taryfie ceny na podstawie otrzymanego od Odbiorcy zamówienia na moc ciepłą - ~ 7 ust. 2 pkt 1. Zatem PEC nie ma wpływu na wielkość mocy zamówionej, a co za tym idzie - również na jej zmianę poprzez obniżenie. Takie stanowisko znajduje swe potwierdzenie również w orzecznictwie Sądu Antymonopolowego, który w wyroku z dnia 20 października 1999r. (sygn. akt XVII Ama 33/99) stwierdził, że Odbiorca ma obowiązek określania zapotrzebowania na moc. Cytując powyższy wyrok: „*Spółdzielnia nie miała i nadal nie ma obowiązku uzasadniać Dostawcy swojej decyzji o obniżeniu zapotrzebowania na moc, w szczególności za pomocą dokonanych we własnym zakresie wyliczeń* „.

Oceniając zachowanie Wnioskodawcy należy stwierdzić, iż działał on zgodnie z umową łączącą strony. Jej paragraf 7 mówi bowiem o tym, że zmiana umowy wymaga pisemnej formy w drodze aneksu. Wnioskodawca przedłożył więc do podpisania aneks nr 1/99, zawierający zmniejszoną wartość mocy zamówionej. Natomiast PEC, nie licząc się ze stanowiskiem Odbiorcy, żądał przedstawienia dokumentacji technicznej. W tej sytuacji czynności Spółdzielni, zmierzające do zmniejszenia mocy - mimo, że dokonywane zgodnie z umową wiążącą strony - okazały się prawnie nieskuteczne, z uwagi na oportunistyczne zachowanie PEC-u, wynikające z jego siły rynkowej.

Ponieważ próba zmiany umowy (w zakresie mocy zamówionej.) nie przyniosła oczekiwanego przez Spółdzielnię skutku, zdecydowała się ona wypowiedzieć w całości umowę o dostarczenie energii ciepłej w trybie ~ 7 pkt 2, tj. z zachowaniem 6 miesięcznego okresu wypowiedzenia. Zdaniem organu antymonopolowego świadczy to o przymusowej sytuacji w jakiej znalazła się Spółdzielnia, skoro sięgnęła do tak radykalnego - z punktu widzenia pewności obrotu gospodarczego - środka, jakim jest wypowiedzenie umowy. W ocenie Urzędu do zmiany wielkości mocy zamówionej nie było potrzebne wypowiedzenie całej umowy. Potwierdza to również kształt umowy zawartej między stronami przed IJRE, gdzie znalazł się zapis w ~ 3 pkt 2, że „zmiany wielkości zamówionej mocy ciepłej może być realizowana między stronami za trzymiesięcznym **uprzedzeniem**” (strona 145 akt admin.).

Istotne dla oceny zachowania PEC-u w świetle ustawy antymonopolowej jest również to, że odmówił on zmiany mocy zamówionej, nie prowadząc negocjacji na warunkach równorzędności stron, co jest sprzeczne z naturą umowy gospodarczej. „*Natura umowy gospodarczej i generowanego przez nią stosunku sprowadza się bowiem generalnie do tego, że wyraża ona i pozwala realizować interes każdej ze stron, ponieważ zaś interesy te bywają przeciwstawne, istotę umowy stanowi uzgodnienie woli stron, wyrażającej ich interesy*” (Uchwała SN z 22 maja 1991r. sygn. CZP 15/91, publ. OSNC 1992, Nr 1).

Nie ulega wątpliwości, że zmiana mocy zamówionej jest istotną zmianą postanowień umowy. Zmiana warunków umowy w sytuacji dominacji rynkowej jednego z kontrahentów — co ma miejsce w rozpatrywanej sprawie — musi odbywać się na warunkach, które nie wskazywałyby, iż strona słabsza jest ekonomicznie eksploatowana przez silniejszą. Nawet przyjęcie niekorzystnych warunków umowy przez kontrahenta słabszego w okolicznościach braku konkurencji jest wystarczającą przesłanką do oceny takiej umowy na gruncie ustawy o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów. Należy bowiem przyjąć, że taki warunek umowy został stronie słabszej narzucony wbrew jej woli, co wykracza poza zasadę swobody umów, wyrażoną w art. 3531 kodeksu cywilnego.

Zatem w ocenie organu antymonopolowego, odmowa przez PEC podpisania aneksu, zawierającego zmniejszone wartości mocy zamówionej, a tym samym nierespektowanie woli Odbiorcy w tym zakresie, stanowi narzucenie warunku umowy.

W tym stanie rzeczy należy stwierdzić, że została spełniona druga przesłanka art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy antymonopolowej, polegająca na narzucaniu warunku umowy.

Ad 3. *Za uciążliwy warunek umowy należy uznać każdy warunek oznaczający dla jednej ze stron umowy ciężar większy od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju. Ustalenia te powinny być dokonywane według kryteriów obiektywnych (S. Gronowski, Ustawa antymonopolowa. Komentarz; 1996, s. 135).* Można uznać, że w hipotetycznej sytuacji istnienia wolnej konkurencji, i tym samym swobody kształtowania przez obie strony treści umowy, PEC nie byłby w stanie występować z kwestionowanymi żądaniami, natomiast Spółdzielnia mogłaby wynegocjować zapotrzebowanie na moc zgodnie ze swoimi potrzebami. W stanie faktycznym rozpatrywanej sprawy, odmowa PEC-u zmniejszenia mocy zamówionej, czyli dostosowania jej do potrzeb Spółdzielni, stanowi - w ocenie organu antymonopolowego - uciążliwy warunek umowy.

Podkreślenia wymaga, iż mimo tego, że PEC wprost nie odmówił zmiany mocy zamówionej, to żądanie od Spółdzielni spełniania kolejnych warunków w celu dokonania tej zmiany, w istocie stanowiło właśnie odmowę.

Tymczasem, w dacie zawarcia między stronami umowy o dostarczanie energii cieplnej obowiązywało zarządzenie Ministra Gospodarki Materiałowej z dnia 4 lipca 1977r. w sprawie warunków dostarczania energii cieplnej (MP Nr 18, poz. 104). W świetle ~ 4 ust. 1 powołanego zarządzenia, określenie wysokości zapotrzebowanej mocy należało do odbiorcy. Natomiast aktualnie obowiązujące w tej kwestii przepisy, to wydane na podstawie ustawy *Prawo energetyczne* z dnia 10 kwietnia 1997r. (Dz. U. z 1997r., Nr 54, poz. 348 z późn. zm.) rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 6 października 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie ciepłem, w tym rozliczeń z indywidualnymi odbiorcami w lokalach (Dz.U. Nr 132, poz. 867 ze

zm.) - vide: ~ 20 ust. 1 pkt 1 oraz rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 17 lipca 1998r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączania podmiotów do sieci ciepłowniczych, pokrywania kosztów

przyłączenia, obrotu ciepłem, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (Dz.U. Nr 100, poz. 642 ze zm.) -vide: ~ 19 pkt

2b.

Z analizy obowiązujących poprzednio i obecnie przepisów prawnych wynika więc, że Odbiorca ma prawo w sposób jednostronny i bez uzasadnienia decydować o zmianie mocy zamówionej i nie ma też obowiązku przedkładania stosownej dokumentacji technicznej. „ *Tego uprawnienia Odbiorcy nie zmienia okoliczność, iż zamówiona moc nie może być przez niego określona w sposób zupełnie dowolny; moc cieplna powinna uwzględniać przepisy prawa budowlanego, a także zapewnić utrzymanie w pomieszczeniach wymaganej temperatury wewnętrznej stosownie do wymogów PN-82/B-02302*))*Temperatury ogrzewanych pomieszczeń w budynkach*”. Z drugiej jednak strony, co wymaga podkreślenia, to nie Sprzedawca jest tutaj podmiotem uprawnionym do egzekwowania wobec Odbiorcy dochowania wspomnianych wyżej regulacji prawnych” (wyrok Sądu Antymonopolowego z 9 lutego 2000r., sygn. akt XVII Ama 82/99). Również inne orzeczenia Sądu Antymonopolowego potwierdzają takie stanowisko odnośnie podmiotu uprawnionego do określenia i zmiany mocy zamówionej (vide: wyrok z dnia 1 1.10.1995r., sygn. akt XVII Amr 26/95, wyrok z dnia 05.05.1999r., sygn. akt XVII Ama 95/98).

W interesie Odbiorcy leży bowiem to, aby proponowana zmiana odpowiadała rzeczywistemu zapotrzebowaniu i żeby u jej podstaw leżały konkretne działania realizujące zużycie energii cieplnej (np. termomodernizacja, automatyzacja). Tak więc w sytuacji, gdy Odbiorca decyduje się na zmniejszenie mocy zamówionej, hipotetycznie zakładając nawet, że nieuzasadnione, to nie można, na nim wymuszać innego zachowania, ponieważ brak do tego podstaw prawnych.

Biorąc pod uwagę powyższe, organ antymonopolowy stwierdza, że działanie PEC wyczerpuje znamiona trzeciej przesłanki art. 5 ust. 1 pkt. 6 ustawy antymonopolowej, tj. uciążliwość warunku umowy.

Ad 4. *Osiągane przez dominujące przedsiębiorstwo nieuzasadnione korzyści są odpowiednikiem uciążliwych warunków umów narzuconych kontrahentowi. W relacjach ekwiwalentności wzajemnych świadczeń uczestników umowy nieuzasadnione korzyści określają sytuację korzystniejszą od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju. Nieuzasadnione korzyści powinny być osiągnięte kosztem kontrahenta i pozostawać w normalnym związku przyczynowym z narzuconymi kontrahentowi uciążliwymi warunkami umowy (S. Gronowski, Polskie Prawo Antymonopolowe - Zarys wykładu, 1998, s. 147, S. Gronowski, Ustawa antymonopolowa. Komentarz; 1996, s.136).*

W niniejszej sprawie czwarta przesłanka została zrealizowana w momencie żądania przez PEC zapłaty przez Spółdzielnię opłaty za zamówioną moc ciepłą w

wysokości ustalonej pierwotnie, a nie określonej w załączniku nr 1 do aneksu nr 1/99, przedłożonego PEC-owi do podpisu. Zatem odpowiednikiem stosowania uciążliwego dla Spółdzielni zapotrzebowania na moc, było uzyskiwanie przez PEC większych wpływów za dostawę ciepła od należnych. W niniejszej sprawie nieuzasadnionymi korzyściami są opłaty, jakie Spółdzielnia musiała uiszczać za moc, która nie była jej potrzebna. Według obliczeń przedstawionych przez Spółdzielnię, jest to kwota 3 54.940,74 zł (za okres od października 1999 r. do marca 2000r.)

Powyżej Urząd wykazał, iż spełniona została czwarta przesłanka art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy

antymonopolowej, polegająca na osiągnięciu przez PEC nieuzasadnionych korzyści.

Wobec spełnienia wszystkich wymaganych przesłanek dla wystąpienia zarzucanej Zakładowi praktyki monopolistycznej, organ antymonopolowy stwierdza, iż swym postępowaniem naruszył on przepis art. 5 ust. 1 ustawy antymonopolowej.

IV. Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów - przychylając się do wniosku pełnomocnika Uczestnika postępowania, zawartego w piśmie z dnia 11 września 2000 r. - odstąpił. od nałożenia kary pieniężnej na Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej SA w Wałbrzychu.

Mając powyższe na względzie, orzeczono jak w sentencji.

Od niniejszej decyzji przysługuje stronom odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Antymonopolowego w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Dyrektor
Zbigniew Jurczyk